

ENSENYANSAS DE LA HISTORIA

En altres temps, quan la nació Nort-americana se cenyia solsament als drets y debers de tot poble lliure, amant de la pau y del progrés; quan sols se proposava lo cumpliment d'una missió benfectora, encenent en son si la llum de hermosas ideas quins raigs alcançaven al mon enter y somiava fer arrelar l'imperi sempre noble del travall, en sas manifestacions mes bellas, llavors no semblava sinó que en cada cor s'hi aixequés un altar per adorar aquella terra que sapigué enlavar l'immortal Washington y que han volgut envilir sos descendents infames.

¡Quànta diferencia en lo transcurs del temps!

Aquella nació que semblava nascuda per asegar ab la fressa aixordadora de sas màquines de pau lo malehit retrò del geni de la guerra, avuy, enorgullida de son ràpit avèns industrial, fins s'atreveix á encararse ab la vella Europa, intenta convertir en canóns y en fusells las cynamics del treball y, fincantse en llibres de caballeria, escull per blanch de sas ambicions mesquinas á la nació mes gloriosa del continent; sens pensar que portan noms espanyols fins los bossíns de terra enclavats en sos Estats, que brillarà tothora en tots los mars la estela de nostre geni y que, empobrida y tot, Espanya no morirà mai, i pesi á qui pesi!

Tots portém ab l'odi consegüent al cor gravadas las paraules ignominiosas dirigidas á nostre Patria per lo president Mr. Mac-Kinley; donchs are be, en justificació dels mots qu'estampem per títol al devant d'aquestas ratllas, vegéu com pensava en l'any 1851 lo president dels Estats Units Mr. Fillmore y llegiu son Missatje dirigit al Congrés Federal:

«D'ensà que 's tancá lo darrer Congrés, certs cubans y algúns altres extrangers, més ó menys complicats en la anterior invasió de Cuba, enloch d'haverse desanimat ab son mal èxit, han abusat de la hospitalitat de nostra terra, concertant aquí un altre expedició militar contra aquella posessió de S. M. C.; essent amparats, ajudats y accompanyats per ciutadans de los Estats Units. Al tenir notícia de semblant projecte, vaig donarme pressa en remetre als respectius empleats de los Estats Units las instruccions que van semblarme necessàries. En una proclama, de la que us acompanyo còpia, vaig avisar y prevenir á quants corrian lo perill de ésser seduhits pera aytal empresa, de son caràcter ilegal y de las penas en que incurrián aquells que 'ls hi prestaven son ausili.

Durant algún temps hi hagué motius suficients pera esperar que ditas midas serían bastants á impedir lo atentat; pero, á jutjar pels fets, aquesta esperança resultà il-lusoria. En la matinada del 3 de agost lo vapor *Pampero* sortí de Nova-Orleans per Cuba conduhint 400 homes armats ab la intenció segura de fer la guerra á las autoritats d'aquella Isla. Aquesta expedició fou organisada infringint palpablement las lleys dels Estats Units. Lo quefe era espanyol y variis oficials y altres allistats eran extrangers. Lo personal de que 's componia la major part de l'expedició, eran ciutadans de los Estats Units.

Abans de sortir la expedició y quan aquesta s'estava organisant, havia ocurredut un petit moviment insurreccional en la Isla de Cuba; moviment que 's vegé sofocat molt prompte. La importància d'aquest moviment la exageraren tant y tant las notícias publicades en aquest pays, que 'ls ja esmentats aventureurs se varen creure que la població criolla

de la isla, no sols desitjava emanciparse de la mare patria, sino que havia resolt efectuarho. Lo vapor en el que s' embarcaren los expedicionaris sortí secretament de Nova-Orleans, sense ésser despatxat y tocant á Cayo Huesso s' encaminá á Cuba, y en la nit del 11 al 12 d' agost desembarcà la gent que conduhíá á Playitas, á unes 20 lléguas de La Habana.

La colla principal dels aventurers se dirigió á un poble del interior, deixant als demés pera que los seguissen ab los equipatges, quan los hi fos possible. Quan aquests últims s' haguéren internat unes 4 lleguas tractant de reunirse ab los demés, foren atacats per las tropas espanyolas y després d' un encarnisat combat retornaren al punt de desembarc, embarcant-se una cincuentena en los bots que s' concegiren; pero 'ls hi interceptá 'l pas entre 'ls cayos de la costa un vapor espanyol que 'ls conduhí á La Habana, ahont després de ser jutjats militarment, fóren públicament fusellats lo dia 16 d' agost. Lo cos principal dels invasors continuava en campanya fent la guerra á las autoritats y als súbdits espanyols. Als pochs días, derrotats per las tropas, los aventurers se dispersaren y quedá presoner son quefe qui fou sentenciat y fusellat lo primer de Septembre. Molts dels que 'l seguían y lograren escapar en vida, moríren de fam ó de cansanci; y 'ls que s' entregaren foren perdonats y enviats á Espanya uns 160, dels que s' ignora la sort.

Tal fou lo trist desenllás d' aquesta aventura: en ella hi han perdut la vida joves imprudentes, seduhits per falsas y enganyosas sugestions á violar la lley de son pays, cooperant á la realisassió d' esperansas temerarias, de provocar revolucions políticas en altres payos.

No s' ha perdonat ni 's perdonaran medis y esforsos pera obtenir la llibertat d' aquells ciutadans dels Estats Units que avuy se troban presos á Espanya; pero es d' esperar que semblant mediació ab lo govern espanyol no 's consideri com á motiu pera esperar que 'l de los Estats Units se crega obligat d' avuy endevant á intercedir per la llibertat dels ciutadans que faltin á las lleys de nostres Estats. Aquestas lleys es precís que se compleixin, si volém conservar lo respecte dels pobles del mon. Es necessari que se fassen cumplir estrictament los actes de neutralitat decretats per lo Congrés, castigant severament sas infraccions.

Lo que fa més singularment criminal aquesta invasió de Cuba, es que 'l móbil de sos autors fou principalment la codícia; puig y ha-

gué personas que adelantáren diners en sumas considerables pera la compra de bonós, com se 'ls ha volgut anomenar, emitits per lo quefe expedicionari y venuts ab un gran desuento, quin pago garantían las terras y propietats públicas de Cuba y quants recursos fiscales tinguéssen á ma tant lo poble com lo govern de la isla. Tots aquests recursos de pago es evident que sols podían obtenirse per medi del derramament de sang, la guerra y la revolució. Ningú negarà que tots quants organisan expedicions militars contra los Estats extrangers son molt més culpables que los ignorant y menesterosos que 'ls secundan.

Aquests promovedors d' empresas sistemática y fredament pensadas, mereixen se 'ls condemni severament. Lo Congrés veurá si mes endevant se fan necessarias novas lleys, pera impedir la realisació de tals ofensas.

Ningú te dret de posar en perill la pau d' un pays y de infringir sas lleys, pretenent variar ó reformar son régimen de govern. Aquest principi no tan sols es racional y en un tot conforme ab lo dret públich, sino que forma part ademés dels Códichs de totes las nacions, inclús lo nostre.

Lo govern dels Estats Units s' ha abstingut desde sa fundació d' intervenir, y ha privat á sos ciutadans de que interveningan en las lluitas d' altres nacions, cumplint los debers de neutralitat estrictament. Durant la administració de Washington se dictaren varias lleys, quals principals cláusulas se retiraren per l' acta de abril de 1818, en la que se declará, entre altres cosas, que si cualsevulla persona, dintre lo territori de los Estats Units, iniciés, realisés ó preparés una expedició ó empresa militar dirigida contra un Estat extranger ó contra cualsevulla colonia, districte, poble ó dominis, seria considerada com á reo d' alt crim, essent multada en més de 3000 dollars y presa per més de 3 anys; y aquesta lley ha sigut cumplida en lo territori de la Unió desde sa promulgació.

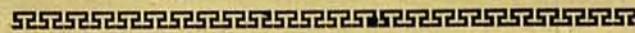
Al proclamar la doctrina de la no intervenció y de la neutralitat mes absoluta, los Estats Units no han seguit lo exemple de las altres nacions civilisadas: ho han fet expontàneamente, admetent sas doctrinas un estadista británich que digué, essent ministre de la Corona, que si desitjés seguir el sistema de la neutralitat, adoptaria el que havia sentat Amèrica en los temps de Washington, essent secretari: *Je fer son Dories.*

Relacions amistosas ab tothom; pero alianças compromeses ab ningú, tal ha sigut per molt temps nostra màxima.

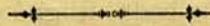
Nostra verdadera missió no es propagar nostras opinións, ni imposarlas per la forsa, sino ensenyar ab lo exemple de nostre bon èxit, moderació y justicia, los beneficis del govern propi (*self government*) y las ventatges de las institucions lliberals. Que cada nació esculleixi per sí mateixa, fasse ó varie las institucions que més li convingan; pero mentres proclamem y practiquem aquesta política neutral, desitjém que las demés nacions qual forma de govern n' es distinta de la nostra la practiquen ab la mateixa escropulositat ab que no saltres ho havem fet y farem sempre.»

Fins aquí lo document citat. Comparen nos tres llegidors aquest missatje ab lo del president actual y fasse cada un sos comentaris.

FRANCESCH MARULL.

A MA FILLA MONTSERRAT EN SA PRIMERA COMUNIÓ

Avuy, per cop primer, l' Hostia divina
ha tingut per sagrari lo teu cor,
fent Jesús de fa boca coralina
son ramellet d' olor.

Aquell Deu que ab los raigs de sa hermosura
transporta als Serafins y alegra al Cel,
tes entranyes ha omplert ab la dolsura
de son amor fidel.

¿Qué has sentit, filla meva, ab la besada
rebuda del Espós aquest matí?
¡Prou que ho diu la teva ànima abrusada
del flam d' amor diví!

¡Prou que ho diulen tots ulls, mars de tendresa,
y les perles que d' ells veig espurnar,
que del ram de les flors de ta pureza
Jesús n' ha fet l' altar!

Ab lo Pa misteriós que don la vida,
vá referse un llinatge decaygut,
y ab ell s' enjoyará ab nova florida
ta esbelta joventut.

Ell serà la columna misteriosa
que t' guie d' aquest mon en lo desert:
¡Pera l's perfums d' eixa divina Rosa
tinch sempre l' pit obert!

No hi deixes apagar de nit ni dia
lo foix ahont crema l' pur encéns d' amor
¡sia sempre l' Manná de l' Eucristia
mel per ton llavi, ton Amat pel cor!

JOSEPH FRANQUET Y SERRA.

24 Abril 1898.

TRANSFORMACIÓ

Don Joan de la Creu de Porteller y Andal, gran propietari y rendista era una de las personas más consideradas de la ciutat. Casat ab una hermosa dona, filla de un americano que li portà una bona dot, era tingut per un d' aquells homes que res tenen qu' envejar.

Donya Guadalupe, sa muller, anomenada *Lupita* per sa familia y las personas de més intimitat, no havia donat motiu á las malas llenaguas pera que poguessin fer retalls de la seu honra. La criticavan, sí, perqué d' aixó ningú n' està lliure en aquest mon, mes era en lo referent á sos vestits y joyas, á la negligencia de son carácter, y altres menudencias que no afectavan per res á la fama y á la consideració social de tan respectable matrimoni.

Se visitavan ab lo bo y mellor de la ciutat, y's tenia á gran honor poguer assistir als balls que tres ó quatre vegadas al any donavan en sa magnífica casa habitació decorada ab molt de gust, elegancia y riquesa.

Las apariencias donavan idea de un matrimoni felís: els més íntims y l's que s' entervan pe l's criats del gènero de vida que s' seguia en aquella casa, no pensavan d' altre manera. No s' veia l' apassionament de dos enamorats, mes tampoch cap síntoma de desaventura.

La realitat no era tan hermosa com las apariencias. L' amor no havia fet niu en aquella llar: Donya Guadalupe cumplia l's devers del matrimoni com esclava que s' somet, no com dona lliure que s' entrega.

Moltas vegadas, mitj ajeguda en una butaca ó grontxolantse en un balancí, passava las horas sense adonarse n', veyent ab els ulls de l' ànima una vegetació exhuberant, arbres que semblan enlayrarse fins á la blavencà volta del cel, espessos canyers, quadrillas de negres ocupats en feynas agrícolas de que aquí no se n té notícia: en una paraula, tota la vida de un país dels tròpichs, quan en ell hi regna la benehida pau; vida que cap punt de sembla a te ab la que s' manifestava al seu entorn.

Vivint en la realitat no vèya més que prosa: en sos ensomnis ¡quanta poesía!

Allà, en mitj d' aquella naturalesa ardenta, ab aquella xafogor que enerva las forses y convida al descans, se veia ella mateixa ajasada en una hamaca, aspirant l' ayre ab delícia y mitj dormintse ab el balanceig. Després el cinematògrafo que trevallava dins sa fantasia, anava presentant altres quadros, que li

recordavan el país nadiu, els jorns de la infantesa, las primeras impresions que experimentà al sentirse dona: en un d'ells, se veia en una finestra, sense fixarse en el firmament plé d'estrelles, ni en la frescor de l'aire refrescat per la pluja de la tarde, sinó ab la vista fixa en el camí que passava prop de la casa, y escoltant ab ansietat la més petita remor: en el fondo del quadre s'anava dibuixant la imatge de un jove, guapo, alt, fort, moreno, briosament montat en un cavall, que prompte desapareixia: ohia després petita remor de passos que indicaven que algú trepitjava la sorra del jardí: després aquell jove estava a pochs passos d'ella y..... casi sempre al trovarse en aquest punt, despertava de son ensomni, mirava a son entorn, y al veure 'ls preciosos mobles de la habitació, las riquíssimas cortinas que tapan las oberturas, els tapissos que amagan las parets, las alfombras que trehuen la fredor del mosaich, el satí de las cadiras y butacas, la gran lluna del artístich guardarrobas, en fi, tot el confort que la rodeja, envejat de moltes de sas visitas, y que, traduhit en moneda, faria la felicitat de tanta gent; al véurelo després de son ensomni, la tristesa s'apoderava de son esperit, y una llágrima rodolava per son rostre.

En aquests moments de mal humor, en sa imaginació revivían altres escenes: son pare li comunicava que volia vendre sos ingenis, y anar a viure a Barcelona: se li apareixia a continuació 'l port de la Habana, y en ell fondejat un trasatlàntich, quina escala pujavan ella y son pare: seguian las escenes de a bordo, ahont els obsequis del jovent del passatge no li tragueren la tristesa; 'l desembarc en la ciutat comtal, sa instalació en un magnífich primer pis de la Granvía. Sa fantasia li presentava després aquellas reunions en las que algúns gomosos se li declararen: feya memoria de sas conversacions ab altres cubanas y puerto-riqueñas que ja s'havien fet a la vida de la capital catalana, y que sols pensavan en atrapar un d'aquells catalans richs que per excepció soLEN deixarse veure en tals reunions: recordava quan se li presentà 'l que avuy es son marit, a qui son pare havia donat tan bon aculliment; las paraulas que li digué tant diferentas de las tonterías d'aquells ximplets que la pretenian; las ilusions que's feu de que tal volta ab aquest casament fugirian els recorts de son primer amor. Se li apareixia com en la realitat, la imponent ceremonia religiosa celebrada al camaril de la Mercé, que la lligà a llassos fortíssims a un home: se imaginava tro-

barse cara a cara ab ell al tren, a las habitacions dels hòtels, passejant de brasset pe 'ls carrers de Roma, o barquejant pe 'l llach Lèman, o comprant petitesas als grans magatzems del Louvre y Saint Denis.

La lluna de mel fou verdaderament plena de felicitat: el bon caràcter de son marit, son anhel pera complairela en tot, semblà ferli olvidar el passat: cregué estimarlo de veras, mes prompte vingué 'l desengany. Aquell esclat d'amor no obeví a la unió íntima de dos cors: fou la forsa de la materia, l'instint de la animalitat, incapás de crear res durable.

Be prou que ho recordava: al entrar en la vida normal, las visions del passat tornaren a aparéixerse, produintli, aquest aplanament de la voluntat, que, al no poguer obrar segons la idealitat de la vida, se converteix en esclava forsofa de las conveniencias socials.

¡Qué trista ha de ser la vida en aquest estat! Y sobre tot no veient un raig de llum, ni sisquera en el perevinde.

Don Joan casi no s'en endonà del cambi sofert per sa muller. Al instalarse en sa casa tornant del viatje de boda, tingué d'enterarse del estat dels seus assumptos: després la política 'l reclamà. El districte ahont radicavan sas propietats, volgué ser representat en las corts per un home d'ordre que atengués als interessos del país, y que no estés lligat ab els cacichs que gobernavan la província seguint el torn pacífich dels dos partits, y 's fixà ab don Joan. No sortí elegit, perque ja se sab lo que passa a Espanya, mes la victoria moral fou tan gran, que no desmayá, y desde llavors, representá una forsa ab que degueren contar els mateixos cacichs en sa lluyta entre ells.

Naturalment, entre la política y la administració de sos interessos que no descuydá may, sa vida era exterior com la de casi tots els homes. Parava poch en la llar, y com sempre trovava a sa muller complertament dócil a sos desitjos, no 's fixà en 'l estat especial d'ella. Vegé si, que l'entusiasme dels primers días era passat, pero ho trovava la cosa més natural del mon, atribuïnt la deixadés y negligencia a la circumstancia de ser americana.

Per desgracia 'ls primers fills varen morir als pochs mesos, y ab ells, faltà 'l llas més fort de la vida de família.

Passaren en aquest estat uns quants anys, fins que ('n feya ja deu qu'eren casats) nasqué una noya ab viabilitat y dos anys després un noy, qu'avuy encare vihuen. La primera dotze anys y 'l segón deu, y ells han sigut el raig de llum que ha donat un to alegre a la vida d'aquell matrimoni.

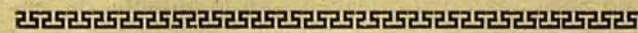
L'amor de mare manifestat en Donya Guadalupe ja desde l' principi, va anar creixent á mida que 's despertava la intel·ligència dels petits. Ja no tenia temps de passar-se les horas mortas en el balancí, reconstruint en sa imaginació les escenes de un temps que fou.

Are, que de sa bellesa física apena ne queda 'l recort, la vida real no es sois prosa com abáns: en las cosas més insignificants dels dos petits hi veu ella molta poesia. Y aquesta poesia ha guanyat la batalla: l' antiga anà desaparegut poch á poch. Avuy ja no té idea d' aquella vegetació exhuberant, d' aquells espessos boscos, d' aquells ingenis. Are, la realitat se idealisa: 'l confort de que està rodejada l' ompla de satisfacció: en els tapisos y en las alfombras, en els miralls y en las butacas, hi veu la comoditat de sos fills: y se imagina aquests en la joventut vestits ab riquesa y elegancia, envidiats de tothom, disputats per las familias més nobles; arribant en sos nous ensomnis á véurelos tant alts sobre 'ls demés, que hasta ella havia d' alsar la vista pera poguerlos distingir.

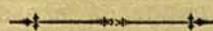
Els recorts de la infantesa, 'l país nadiu, el primer amor, tot s' havia anat esborrant, y, coincidencia estranya, al mateix temps anava desaparegut la bellesa y la joventut.

¡Quanta forsa y quants encants té l' amor de mare!

RAMIR TRAGÓ Y CORÈS.

Obrint l' album del poeta
y amich en Francesch Marull

¡Qu' es gaya la sardana Ampurdanesa
quan se belluga de la cobla al só
y ab senzilla amistat la gent y encaixa
com si de igual familia fossen tots!

No ho es jay nol quan tot solet piuleja
bo y senyalant la entrada 'l flöviol;
mes... ¿qué hi farem? si tret les seues notes
l' ayrosa dansa comensar no pot?

Cantau, donchs, joh poetes de ma Terra!
ab dolsa veu la Patria, Fé y Amor;
qui us fá present d' aquestes fulles d' album
també cantá sovint... y ab to ben dols!

Feu com nostres musichs de la sardana:
eada hu per ell, mes sens fugir de tó...
ma piuladora veu ja us don la entruda;
jo soch de vostra cobla lo flöviol.

RAMÓN MASIFERN.

CRÒNICA

Lo telegrama lacónich del almirant Montojo donant compte d' haver sortit ab los barcos principals de la esquadra de Filipinas á pendre posicions y la sortida de la esquadra del enemic del port de Hong-Kong, apena fou proclamada en aqueixa plassa inglesa, la neutralitat adoptada per lo Gobern de Saint-James, donaren á entendrer que lo primer combat seria sostingut en aigas del Arxipiélach.

Ja lo dissapte al vespre reberem nosaltres y exposarem al públich en nostra pissarra, un telegrama que portava la nova d' haverse trobat las dos esquadras. Diumenge, no vingué aixó confirmat en la premsa barcelonina, y si be ens contraria lo que 's pogués duptar de nostre bon servey d' informació, fou en cambi major la alegria que tinguerem pensant que podia esser que no s' hagués efectuat lo xoch. Sabíam quinas eran nostras forses navals al Arxipiélach, tant per la relació aproximada de la premsa diaria, com també per lo minuciosament que nos las havia descritas un íntim amich nostre, ex-oficial de la marina de guerra espanyola, servint á la qual desempenyá un important càrrec a Filipinas, y sabent tot aixó, francament no 'ns entusiasmava ni poch ni molt l' acte de valenteria, nosaltres diríam que de quixotisme, realisat per l' almirant Montojo.

Lo desastre, la *debacle*, la preveyam, y desgraciadament no foren errats nostres cálculs.

Vingué lo dilluns y ja al obrirse á n' aquesta vila lo telégrafo, varem tenir coneixement de lo succehit a Cavite. Lo públich atapahit á nostras portas se feya creus de lo que deyan los telegramas qu' exposarem. Decaigué l' ànim, no se sentiren sino recriminacions y la boyra de la desgracia ennuvolí los cervells.

Traspassada també nostra ànima per la espasa del dolor, havém no obstant de procurar ja que á la opinió pública 'ns dirigim, d' encaminar los passos y la direcció de la mateixa, cap un punt d' esperansa que 's troba derrera de totes las tenebres del desconsol.

L' esperit públich ha decaygut. Donchs be, no n' hi ha per tant.

Una guerra no se reduheix pas solzament á una sola batalla, y en tota guerra, encara la que sía en condicions més favorables, hi troba sempre lo guanyador forts escarments. La batalla de Cavite fou la primera de las que deurém sostindre ab los enemichs de nostris drets, y en aqueix primer combat lo destí nostre era 'l de que sortissem ab la perduta.

Res més, un accident de la guerra, qu' ha costat la vida á nombrosos de nostris germans que trobaren llur sepultura en los barcos mateixos qu' havian portat al combat.

No havem pas de desmayar, per aquet contratemps, ni 'ns havém de convertir en esclaus del impresionisme meridional, tant propi de nostre poble, y qu' es sens dupte, la més gran calamitat que poguém sufrir, perquè

aquesta no 'ns la traurem mai de sobre, ja que naix ab nostre caràcter.

Las petites ventatges nos semblan grans victòries, y los ja pronosticats revessos, nos ennegreixen lo camí de tota esperança. No n' hi ha per tant, això no 'ns cansarem mai de repetirho, perquè precisament es en la lluita ab las contrarietats, allà 'hont se templa l' ànima d' un poble.

Fins lo moment actual havem estat dignes, y devem procurar continuant sentho sempre més. En les victòries, no hi haig deliri, y en les desgracials tinguem serenitat: nostra honra ja queda salvada havent acceptat una lluita tan desigual com la que sostenim; es lo probable que no se repeteixi pas are lo fet de las Termòpilas, pero encare qu' això fos tenim present que tothom se sab de cor lo nom de Leonidas y que n' hi ha ben pochs que recordin lo nom del que matà a aqueix capdill y a sos trescents espartans.

Responsabilitats? Clar que existeixen, pero jorn ha de vindre en que s'exigeixen per complert. N' hi han per tots y cada dels que ab una bona administració haurien pogut posar a nostras possessions en inmillorables condicions de defensa; ni han també per los que ab mala direcció no han sapigut fer us dels medis de combat ab que contém, no obstant la mala administració. Las responsabilitats son tremendes; pero no es pas are lo moment d'exigirlas.

Si del desastre de Cavite ne traguessim una bona llissó, pot ser encare hi hauríam guanyat. Lo que fa llàstima, lo que subleva l'ànima, es que nostre dol no passarà més enllà d' uns funerals, y.... continuarem sempre essent los mateixos.

Fora d'aquest punt qu'ha cridat la atenció tota la setmana, cap altre cosa ha passat a la hora en que escribím aquestes ratllas, que sigui digne de menció.

Pot ésser que la setmana prop vinent poguem donar compte del combat que sens dubte haurà tingut nostre esquadrilla de torpeders y quatre creuers, ab las americanas manadas per lo capitán Sampsón, exercint funcions d' almirant, y lo comodore Schliez. Deu vulla que siguin nostras armes més afortunadas que no ho foren a Cavite.

FRANCESCH X. BONET.

Dietari de la guerra.

Dijous, 28 abril.—Se confirma que lo vapor «Montserrat» condueint 500 soldats ha lograt burlar lo bloqueig y entrar a Cienfuegos.

Se confirma també que l'canyoner «Ligeria» ha fet foch y pò a un cassatorpeders yankee, y que la esquadra enemiga ha bombardejat Matanzas.

Divendres, 29.—La esquadra americana manada per l' almirant Devev passà per devant lo cab Bolinao, en direcció cap a Manila.

Dissabte, 30.—Gran combat naval a la badia de Manila entre las esquadras espanyola

y americana. Degut a la indiscutible superioritat del enemic, nostres marinos tenen que retirarse, fent enfonsar sos vaixells abans que cayguen en mans de los enemics d'Espanya.

Los barcos que prengueren part en aquella acció son los següents:

Espanyols: Creuers Reina Cristina, 3.500 tons, comandant D. Lluís Cadarso. Castilla, 3.260; Isla de Cuba, 1.030, comandant D. Joseph Sidrath; D. Juan de Austria, 1.100, t. comandant D. Emili Roviao; Isla de Luzón, 1.030 t., comandant D. Josep Iturralde.

Americans: Olympia, 5.870, t. 21 nusos; Baltimore, 4.413, t. 20 nusos; Relleig, 3.213, 19 nusos; Boston, 3.000 t. 15 nusos; canoneers, Concord, 1.700 t. y Petrel 800 t. Tres barcos auxiliars; Mac Culloch, Zafiro y Naushan, encarregats de proveir de carbó als barcos de combat.

Diumenge, 1 maig.—Lo vapor Argonauta ab municions de guerra, portant a son bordo un coronel, un capitán, alguns oficials y variades classes y soldats, cau en poder de la esquadra que bloqueja a Cuba.

Dilluns, 2.—Proclamació del estat de guerra a Madrid.

L' almirant americà Dewey comença lo bombardeig de Manila, per no haverse volgut rendir lo governador general del Arxipèlag Sr. Augustí.

NOVAS LOCALS

Atentament forem invitats lo diumenge prop passat al ball que alguns joves del veïnat poble de Sant Joan organisaren, ab l'objecte de recullir fondos per la suscripció nacional. A las nou sortí de devant de la Casa de la Vila de Palamós un petit grup de manifestants, quins accompanyats per una orquestra y precedits de dues banderas espanyolas qu' eran portadas per los soldats Enrich Pellicer y Joaquim Amich, procedent lo primer del exèrcit de Cuba, recorregueren alguns carrers d'aquesta vila y de la vinya.

Los productes del ball pujan a la cantitat de 63'65 ptas., quinas foren donadas a la Junta provincial de suscripció.

Falta tan sols un mes y mitj pera la festa major d'aquesta vila y no s'ha deixat encare sentir cap mot referent a la festa major. La veritat que no ho estranyem.

Apesar de ésser en sa majoria catalans los mariners de la esquadra de Filipinas quin fitan gloriós com desgraciats, tant ha conmogut a Espanya entera, no s'hi trobava cap fill de Palamós. En cambi en la esquadra qu' operarà a Cuba, n'hi han alguns.

La fleca de D. Narcís Llonch, qu' era la única que conservava los antichs preus, també ha pujat lo pa aquesta setmana.

Un dels días de la setmana passada morí á San Feliu de Guixols la Sra. mare de nostre amich en Félix Plà y Garriga, à qui trasmetem la expressió de nostre sentiment.

La Junta Directiva de la Societat Cooperativa *La Equitativa*, resolgué aumentar lo prèu del pa al igual que las panaderías.

No 'ns fou possible donar aquesta notícia en lo número anterior per estar componentse la edició al tenirne coneixement.

Degut al lloable desprendiment de alguns comerciants, cada dia se rében telegramas particulars donant compte de las més importants novas de la guerra.

Lo diumenge passat varen efectuar en nostre Esglesia parroquial sa primera comunió los noys y noyas arribats ja á la edat corresponent.

Dimars, diada de Santa Creu, se cantá al matí un solemne ofici á tota orquesta y á la tarda hi hagué funció religiosa, en la que hi predicá Mossen Gibert.

Las obras que s' han fet á la Capella Fonda y á la Esglesia pujan á una respectable cantitat.

Desd' aquesta setmana s' ha fet càrrec de la Administració de LA SENYERA nostre company en Esteve Colominas, per haver cessat en lo desempenyo de la mateixa, nostre benvolgut amich en Joan Bruguer.

Molt satisfeta queda LA SENYERA de las grans condicions qu' ha demostrat lo senyor Bruguer durant son pas per la administració d' aquet periódich, entre quins redactors no hi deixa nostre amich més que bons recorts y ferma amistat.

Per excés d' original, ens veyem obligats á retirar algunas novas.

Lo dia de Santa Creu fóren moltes las personas de San Feliu de Guixols y d' altres poblacions veïnas que se trasladaren á nostra vila al objecte de fer ofrena de cera al Sant Crist de la Capella Fonda, Imatge á la que 's professa gran devoció en aquesta comarca. Enguany ha sigut tant extraordinaria la concurrencia, que nos atrevím á suposar que las

circunstancies perquè atravessa la Patria haurán avivat més y més lo sentiment religiós de moltes famílies. Podém assegurar que la ceira depositada solsament per las personas de S. Feliu de Guixols, á tan piadós fí, ascendeix á dues arrobas.

Desde Palafrugell

Per tot arreu no se sentres mes que crits d' indignació, contre la manera tan traydora y cobarda ab que procedeixen los yankees. En cambi forma molt gran contraste ab això la heroica conducta observada per nostres valents marinos. A Cavite s' ha reproduhit la batalla de Trafalgar, ab la sola diferencia, que á Trafalgar los nostres enemichs lluytaren noblement.

Que Sant Jordi 'ns guardi y i avant!

Ha mort á Filipinas lo fill de Palafrugell n' Eduart Sala que feya algún temps lluytava en aquellas llunyanas terras pera conservar l' integritat del territori Espanyol.

També ha mort á Cuba en Carlos Cantenys fill també de Palafrugell. Abdós, tan en Sala com en Cantenys, han mort víctimas del plom insurrecte. Nostres sentiments de condol á las famílies dels finats y que 'ls consoli, que morir per la Patria, es la mellor mort que pot desitjar un Espanyol.

S' han comensat ab molta activitat, los treballs de l' instalació d' una giratoria, en la estació del T. B. A. á Palafrugell. Nostre enhorabona á lo Gerent de la companyía per tan important millora.

Aquí s' ha agafat ab molta fredor la corrida de *totxos* de Figueras, al revés dels altres anys que hí anava molta gent. Son mol pocas les personas que hi han anat.

En Bonaventura Sabater, diputat provincial, ha cedit per l' augment de la Suscripció Nacioual, totes las dietas que durant aquest any li correspongan, per las sessions de la Comissió permanent de la Diputació. Aixís es demostra que un es Espanyol; no ab crits, com molts altres.

Sembla que s' ha presentat formal denuncia criminal en lo Jutjat d' Instrucció del Partit, contra una coneguda persona d' aqueixa vila, per injurias contre l' Jutjat Municipal de la mateixa.

L' important casa de comers de taps, que gira baix la rahó social de Francesch Forgas y fills, de Bagúr, establirà una fàbrica sucursal á Palafrugell.

No tenim encare coneixement de que l'

Ajuntament de Palafrugell hagi votat cap cantitat pera la Suscripció Nacional. Sembia que ja es hora.

Crech que varis vehins del carrer de la Caritat, volen dirigir una instancia á l' Ajuntament, pera que procuri l' arreglo del dit carrer, que per causa de las moltas aiguas que s' hi tiran, es casi intransitable.

Han arribat del viatje de boda, la simpática parella na Lluisa Escarrá y en Carlos Serra. Desitjém que lo hagin passat ab tota felicitat.

JOAN LINARES.

5, Maig 1898.

Secció oficial

Los excedents de cupo, cridats al servei actiu de las armas, serán llicenciat temporalment en quant rebin la instrucció militar, si no tots, quan menys la majoria d' ells.

Aquestas llicencias se donarán, á no ésser que los aconteixements de la guerra, exigeixin altre cosa de moment, y sols durarán fins qu' aqueixas mateixas contingencias, no fassin necessaris sos serveys.

Aquesta setmana ha estat en nostre vila ab objecte de passar visita d' inspecció, l' enginyer tècnic agregat á la Delegació d' Hacienda de la província, Senyor Ciriñan.

La forsa del exèrcit permanent de la Península se ficsa per l' any econòmic de 1898 á 1899 en 100.942 homes de tropa.

Havém vist lo plano del edifici que ab destí á Escola municipal de noyas, ha acordat fer construir nostre Ajuntament, en un solar de sa propietat, prop del Hospital.

REGIONALS

En atenció á las circumstancies perque passa nostre Patria, lo Cos de Somatents ha acordat suspender la festa que tenia organisada per avuy diumenge, en lo monestir de Montserrat, ab motiu de haver sigut proclamada patrona del Cos la Moreneta.

Seguint la costum tradicional dels demés anys lo diumenge passat se celebrá á Barcelona en lo saló de Llotge, la festa dels Jochs Florals.

Lo discurs del President del Consistori D. Francesch Romani y Puigdengolas fou molt notable, com també la memoria del secretari senyor Casades que 's feu notar sa concisió. Se coroná l' busto del mestre en gay saber D. Marian Aguiló, llegintse una de sas mellors poesias, la titolada «Esperansa».

Guanyá la flor natural D. Antoni Bori y Fontestà, qui elegí Reyna de la festa á la dis-

tinguida senyoreta Donya María Permanyer, filla del sabi catedràtic de la Universitat, D. Joan.

L' englantina y la viola foren guanyadas per D. Adrià Gual.

Entre 'ls premis extraordinaris, foren notabilísimas dues poesías de D. Anicet de Pagés que 'l públich volgué sentir llegir dues vegadas, lo mateix que la de D. Artur Masriera.

Los senyors Casellas, Bolvix, mossen Joseph Gudiol, Ubach y Vinyeta, Prat de la Riba, Surribas y Comas, foren los guanyadors dels altres premis.

La bondat de las composicions premiadas y dels discursos; lo escullit de la concurrencia entre la que 's veyen moltas mantellinas blancas, demostrá palpablement, que festa tan hermosa, com es la festa de las lletres catalanas, se troba en la plenitud de la vida.

Llegim que lo Cos de Somatents de Catalunya ha ofert al Capità General d' aquet districte militar los serveys pera suprir en cas necessari la falta d' exèrcit y guardia civil, guarnint los pobles que se li designés dintre de Catalunya.

A Girona també s' ha pujat lo preu del pà.

Registre civil

NAIXEMENTS

Noys.	1
Noyas.	0
Total.	1

DEFUNCIONS

Llorens Piguillém Puig, 2 mesos.

EXTRANGER

Havem tingut lo gust de llegir en diferents diaris de París los notables articles que publica continuament en defensa de nostra estimada Patria, nostre amich lo periodista ampurdanés en Artur Vinardell Roig, á qui felicitem de ton cor per sa patriòtica campanya en pro de la justícia de nostra causa.

La colonia espanyola d' Epernay ha enviat 2.845·40 franchs pera la suscripció nacional. La mateixa colonia se proposa la formació d' un comité per aportar socors á la creu roja espanyola.

Se confirma que á París s' ha fundat una societat ab gran capital per l' armament com á corsaris de vapors ràpits.

L' elecció d' en Crispi per diputat á Corts, no ha donat lloc als disbarats qu' eran de temer en la circunscripció de Palermo. Pero lo resultat de dita elecció no fou tan brillant com suposavan los partidaris d' en Crispi. Aquest home va perdent cada jorn simpatías en son pays.

Secció Comercial

Desde l' dia 28 d' Avril lo moviment de nostre port ha sigut lo següent:

ENTRADAS

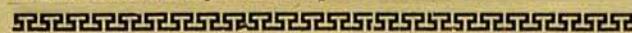
De Sevilla y escalas, vapor «Torre del Oro», de 812 tons. cap., Heredia, ab efectes.—De Valencia, llaud «María», de 70 tons., patró Perez, ab efectes.—De Sevilla y escalas, vapor «Nuevo Extremadura», de 770 tons. cap. Jaen, ab efectes.—De Barcelona, llaud «Montserrat», de 38 tons., patró Berta, ab efectes.—De Barcelona, llaud «Manuelito», de 22 tons., patró Gallart, ab efectes.—De Torrevieja, llaud «Catalina», de 39 tons., patró Lluch, ab sal.—De Bilbao y escalas, vapor «Cabo Ortegal», de 1.110 tons., cap. Astorquia, ab efectes.

DESPACHADAS

Pera Cette y Marsella, vapor «Torre del Oro», ab efectes.—Pera Marsella, vapor «Nuevo Extremadura», ab efectes.—Pera Barcelona, llaud «Pepito», ab efectes.—Pera Barcelona, llaud «Montserrat», ab efectes.—Pera Barcelona, llaud «Anita», ab efectes.—Pera Cette y Marsella, vapor «Cabo Ortegal», ab efectes.—Pera Vinaroz, llaud «Dolores», ab efectes.—Pera Valencia, llaud «María», ab efectes.

Los franchis han arribat aquesta setmana á 114.

Los vapors correus de la Companyia Trasatlàntica que actualment navegan son: lo «Reina María Cris-tinas» que sortí l' dia 20 de la Habana per la Coruña; l' «Alfonso XIII» que ho efectuá l' 24 de Las Palmas pera Puerto Rico; lo «Colón», surtit lo dia 22 de Puerto Rico pera Cádiz; lo «Alicante» que surti lo dia 12 de Santa Cruz de Tenerife ab direcció á Cuba; lo «Isla de Panay» que navega entre Singapore y Aden, que torna de Filipinas; lo «Patricio de Satrustegui», que deu trobarse en lo canal de Suez anant cap á Manila, y l' «León XIII», que 's suposa està molt prop d' Aden de tornada del Arxipèlag filipi.

COLOMS MISSATJERS

L' empleo dels coloms missatjers està avuy tant exténs, que 's pot dir que hi ha molt pocas poblacions d' alguna importancia, en las que no hi hagi aficionats á la cria d' aquesta rassa especial de coloms, tan aptes pera orientarse.

No 's creu per aixó que siga invenció de nostres temps, l' utilitzar aquestas preciosas aus pera la comunicació á llargues distancies: molts cents anys avans de Jesucrist, els marinos fenicis se servian dels coloms pera comunicar son retorn de viatje, als ports d' ahont havían sortit, y també 'ls utilitzaven pera orientarse. Tota embarcació quan sortia á alta mar, se provechia de coloms, y al objecte de sapiguer quina direcció havían de seguir pera trobar la costa, 'ls deixavan volar, perque com que son instinct els hi feya coneixer que en la mar no tenían apoyo pera reposar, buscavan la terra, més fàcil de veure com més se remontaven, dirigint son vol en la direcció ahont aquesta 's trobava; y l' pilot no tenia més que seguir la mateixa direcció. El colom, donchs servia de brújula.

Casi tots els historiadors ens pintan als fenicis com els primers marinos, mes hi ha motius pera suposar que l' poble d' ahont procedien tots els seinitas, el poble que visqué durant molts segles, en las fertils planuras de la Messopotamia, entre 'ls rius Tigris y Enfrates, ahont edificá Babilonia, tal volta la primera de

las ciutats, coneixia ja la navegació marítima, no solament la de cabotatge, sinó també la d' altura, servintse de las aus pera orientarse. La relació del diluvi, contada pe l' Noé babilonich Chasis-Adra al heroe de la epopeya nacional (descuberta no fa molts anys), ve á demostrar que abáns d' aquest trastorn geològich, la navegació marítima era coneguda d' aquell poble. Aixís com en la relació de Moisés, Noé se salvá en l' Arca, en la babilònica, Chasis-Adra se salvá en una nau, tenint bon cuidado d' emportar-se'n un pilot, lo que junt ab las dimensions del barco, en quin hi entrá ademés, la familia, criats, esclaus y parents, la provisió de grans, y tota la fortuna del home destinat per Deu á salvarse, l' bestiá dels camps y 'ls animals salvatges; justifica que 's tractava de una embarcació aproposit pera la navegació d' altura. Ademés, com en la narració mosai-ca, l' colom devia anunciar la retirada de las aiguas, y per aixó deixá anar primer Chasis-Adra una d' aquestas aus, després una aure-neta, y després un corb. Y com que la llegenda tanca sempre un fondo de veritat, es llògich suposar que 'ls habilonis eran marinos y se servian del colom pera que 'ls indiqués la direcció de la terra, aprofitant son instinct de orientació.

D' ells ho aprenqueren els fenicis, y d' aquests els grechs, quins se valian dels coloms pera donar á coneixer el resultat dels jochs olímpichs: y 'ls romans també 'ls utili-savan pera comunicar las notícias de las victori-as y desfetas de sos exérctits. Ja 's devia criar á Roma una rassa especial, per quant se ve-níen á preus exorbitants ab gran indignació dels moralistas y filosophs, que predicavan contra aficions tant poch dignes d' aquells ciu-dadans que en altres temps havian fet gran á la patria.

En la edat mitja no 's perdé áquest medi de comunicació, lo mateix entre 'ls cristians qu' entre 'ls serrahtins: poguentse contar alguns cassos que ho justifiquen; y ha anat seguint fins á nostres temps, si bé ab la invenció del telé-grafo s' abandoná, tornantse emplear ab més extensió cada dia desde l' any 1870 en que uti-lisaran els coloms los sitiats á Paris.

¿Y á quina causa es degut, que aquestas aus sápigan coneixer tant bé l' camí que tenen de seguir pera tornar á son colomar, encara que se las porti, á llochs ahont no han estat mai?

Com en tot, la naturalesa ha fet lo molt, y la educació completa la obra.

Tots els animals tenen un instinct especial d' orientació, estudiat modernament pe 'ls fisió-lechs, que l' explican per medi del sisé sentit.

El colom lo posseheix, y tal volta siga dels animals que l' tingan més perfecte; y educant-lo encara li tindrà mes. L' entrenament dels coloms acostumantlos primer en una direcció, contribueix á perfeccionat el sentit d' orientació: després per la selecció se 'n fa una rassa especial, com es la belga. Tal volta un altre dia m' extengui sobre aquesta materia: mes avuy no vull molestar més als llegidors y faig punt.

DOCTOR H.

J. BURELL & Cia
CONSTRUCTORS
Vila y Vilá, 117.—BARCELONA.

**Especialitat en Yachts,
Llanxas de vapor, Remolcadors, Canúas, Canots, Llanxas de Salvament, etc.**

TALLER DE VELAMEN

Únich á Catalunya y á Espanya pera Yachts, tendas pera 'l camp, bany, cassera, etc.

Lonas inglesas y del pais

Direcció telegràfica, «**YACHTS**», BARCELONA

Casa constructora del bot de salvament de Sant Feliu de Guixols.

YACHTS fets per J. Burell: **Nitetis, Atlant II, Atlant I, Niobe, Conqueridor I, Conqueridor II**, del Real Yacht Club de Barcelona.

NIODE, constructor Burell, 3 primers premis.

FRENO ZEPHIR

NO PNEUMATICH

Instalat en lo Cassino LA UNIÓN de Palamós.

Unich aparell practich qu' apreta sempre la tanca en son encaix, sens la mes insignificant remor, y evita per omprt un tench de cop per forta que sia la corrent d' ayre.

Naumann Ciclos

La superioritat d' aqueixas màquines s' impossa sobre totes las demés, puig en tots sos detalls tenen la mes absoluta perfecció.

Unich representant en aqueixa comarca.

Hugo Sanner
PALAMÓS

H. Sanner

FABRICA DE GORRAS Y CORBATAS
DE

Pere Berta

Carrer MAJOR, 32.—PALAMÓS.

Estém acabant de confeccionar un variat y complert assortit en gorras d' estiu de la mes alta novetat.

CINTURONS per senyoreta, de gust últim y confecció esmerada.

CAMISAS, CORBATAS, COLLS y PUNYS de fil, etc.

Novetat, Varietat, Baratura.

LLIBRERIA Y CENTRE DE SUSCRIPCIONS
DE

Salvador Plaja Villena

Palamós.

Se serveixen tota mena d' obras á la bestreta y á plassos.

Representant á Palamós de la societat de Informes comercials y cobros atrassats, comisións, consignacions y representacions dels senyors

SATORRES y MADRENAS,

de BARCELONA.

Els Quatre Gats

Carrer de Montesión

Barcelona.

Local artístich. Café y begudas d' inmillorable calitat.

La visita á ELS QUATRE GATS es indispensable á tot bon "touriste,"

Excelent cuyna catalana.

Imprenta i Llibreria de L' AVENÇ

DE

Massó, Casas & Elias

Ronda de l' Universitat, 4.—BARCELONA

—
Cançons catalanes, harmonisades per
Enrich Morera.

Sant Ramón, Plany, El comte Arnau, El Rossinyol, Montanyes de Canigó, Els Segados, etc.

Una, dos rals.

VENDA

Se ven una casa de molt bonas condicions, situada á la Plassa de Sant Pere, d' aquesta vila.

Informarà D. JOAQUIM PUIGMACIA, farmacéutich.—**PALAMÓS.**

La Senyera

Se ven á Barcelona al kiosko número 1, d' en RAMON RIBES, Rambla del Mitj, devant del Lyon d' Or.

Exemplar corrent, 0'15 ptas.

ASTRERIA LAS DOS AMÉRICAS DE JOAQUIM DAURA

13, UNIÓ, 13.—BARCELONA

Temporada d' ESTIU

Novetats del país y extrangeras.

Gran y variat assortit en

Géneros de color

Lanillas.

Cheviots.

Estams.

Meltons.

Géneros negres y blaus

Jergas.

Vicuñas.

Estams.

Armoures.

Gran assortit ab **PIQUÉS** per armillas y **ALPACAS** negras y de colors.

Actualment se troba visitant els pobles de **Palamós, Sant Feliu de Guixols** y **Palafrugell**.

Establishment de
Félix Pla Garriga

Antiga casa d' en PLÁCIDO

Carrer MAJOR, N.º 32 y 33.—Palamós

En aquesta acreditada botiga trobarán sempre tot lo relatiu á CONFITERIA, COMESTIBLES, DROGAS, BATERIA DE CUYNNA, LÓSA, CRISTALL, PARAGUAS, OBJECTES D' ES-
CRITORI y altres mes **Seccions** ja cone-
gudas del públic.

Preu ficsos.

MEDICAMENTS ACREDITATS

Recomenats per la Ciencia Médica

Xarop de Hipofosfits GIMBERNAT

El meller de 'ls tònichs reconstituyents conegeuts, obre l' apetit, cura la anèmia clorosis (color: pàlits), enfermetats medulars, histerisme, insomni: de efectes sorprendents en las convalescènciass frasch 10 rals.

Xarop de Fosfat de Cals Gelatinós GIMBERNAT

De gust agradable com l' horchata, util per afavorir lo desarollo oseo y en la curació del ra-quitisme y escrofulisme, recomenable en los **embarazos y lactancia**: frasch 6 rals.

Vi de Nou de kola GIMBERNAT

Poderós aliment d' estalbi, regulador del cor, estimulant de las funcions digestivas y desperta-
dor de tot organisme empobrit: preu 8 rals.

Vi Iodo Tánich fosfatat

De meilleurs resultats que l' **oli de fetje de bacallá** en la tisis, escrofulisme, debilitat ge-
neral y menstruacions penosas: preu 8 rals.

Licor dinamogénich GIMBERNAT

A base de Morruol (principi actiu del oli de bacallá nogal y lacte fosfat de cals: frasch 12 rals.

Pastillas GIMBERNAT Cloro-boro-sódicas á la Cocaína

Contra las enfermetats de la boca, y laringe. Conservan la veu y evitan la fatiga: preu 8 rals.

Venta al por mayor. Farmacia del autor, Conde del Asalto, 14, Barcelona

DETALL EN TOTAS LAS FARMACIAS

PALAMÓS, D. JOAN VILAR, FARMACEUTICH.

**A los Sres. profesores de cornetín
CORNETINES DE BUFFET**

De sonidos potentes, bien timbrados y afinación perfectísima. Son preferidos á los de otras marcas por los más distinguidos solistas, haciendo elogios entusiastas de estos cornetines, el popular concertista señor Santapaula.

Se invita á los señores cornetinistas que los examinen en el establecimiento musical de

Juan Ayné, Fernando VII, 51-53.—Barcelona

Imprenta y Encuadernació

DE

OCTAVI VIADER

Gran assortit de Devocionaris.

Llibres de devoció de totas classes.

Especialitat en llibres per dol.

COMUNIO.

Llibres propis per la primera comunio de 40 céntimos á 20 pesetas.

ESTAMPAS

Recordatorias de primera comunio y gran assortit de estampas.

Se envian mostras á personas conegeudas.

Estampa d' en Octavi Viader, S. Feliu de Guixols.